

Nr 92.

Godkänd av första kammaren den 6 april 1918.

Godkänd av andra kammaren den 6 april 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner om ändring av 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

(Jordbruksutskottets utlåtande nr 16.)

Till Konungen.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner har förslag framställt, att 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907, skall erhålla följande ändrade lydelse, att träda i kraft den 1 januari 1919:

»Av uppskattade kostnaden för underhållet av allmän väg, bro och färja lämnas tre tiondedelar av statsmedel. Därutöver — — — envar av dem.»

Enligt ursprungliga lydelsen av 60 § väglagen lämnades en tiondel utav den för vägunderhåll in natura uppskattade kostnaden av statsmedel. 1905 års riksdag höjde, såsom i motionerna erinrats, detta statsbidrag till tre tjugondelar av uppskattade kostnaden för underhållet av allmän väg, bro och färja, efter vilken grund statsbidraget fortfarande utgår. Såsom motionärerna jämväl framhållit hava sedermera upprepade motioner väckts om statsbidragets höjande dels till halva och dels, i likhet med i förevarande motioner, till tre tiondelar av nämnda kostnad, men hava samtliga dessa motioner avvisats av riksdagen.

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 14 saml. 39 häft. (Nr 92—95.)

I sitt år 1912 senast avgivna utlåtande i ämnet med anledning av en inom andra kammaren väckt motion nr 83, hemställde riksdagens vederbörande utskott, att densamma icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Anledningen härtill var den, att utskottet ansåg lämpligt, att med prövningen av förslaget finge tillsvidare anstå i avvaktan på resultatet av den utredning i ämnet, som komme att avgivas av år 1911 utav chefen för finansdepartementet särskilt tillkallade sakkunniga. Enligt vad riksdagen inhämtat hava bemälda sakkunniga, den s. k. vägkommissionen, avgivit ett den 15 december 1916 dagtecknat betänkande med bland annat förslag till lag om allmänna vägar på landet. Detta förslag innehåller visserligen åtskilliga uppslag för åvägabringande av jämnare fördelning av väghållningsbesväret. Men å andra sidan har kommissionen, enligt vad till riksdagens kännedom kommit, ännu icke avgivit i betänkandet bebådadt förslag angående ändrade grunder för vägskattens utgörande inom kommunerna och den kommunala organisationen därför.

Då härav framgår, att det icke under den närmaste framtiden är att emotse några ändrade bestämmelser angående vägarnas underhåll, finner riksdagen sig böra med anledning av de ifrågavarande motionerna upptaga till behandling, huruvida föreliggande omständigheter nödvändiggöra, att redan nu bestämmelser av provisorisk karaktär utfärdas om ändrade grunder för statsbidragets utgående.

I likhet med motionärerna finner riksdagen, att de skäl, som av riksdagens vederbörande utskott vid 1905 års riksdag anförts till stöd för höjning av statsanslaget, numera hava erhållit ökad giltighet. Utan tvivel har nuvarande samfärdsmedels större rörlighet medfört, att vägarna nu mindre än förr kunna anses tjäna företrädesvis mera lokala behov och intressen. Riksdagen vill därför understryka den av 1905 års utskott och motionärerna uttalade uppfattningen om vägväsendet såsom ett allmänt statsintresse. Den ökade användningen av automobiler, särskilt lastautomobiler, och den livligare trafiken ställa allt större krav på vägarnas beskaffenhet. Det har därför blivit av betydelse för landsbygdens utveckling att äga ett tidsenligt ordnat vägväsende och goda vägar.

Därest vägar och broar skola kunna fylla de stegrade kraven, medför detta tydligen ökade kostnader för dessas underhåll. Härtill kommer alltjämt stigande kostnader för såväl arbete som väglagningsämnen och material. Tages dessutom pänningvärdets fall i betraktande, torde det vara uppenbart, att vägbördans tyngd avsevärt ökats sedan väglagens tillkomst år 1891. Att denna betydliga ökning ej kan uppvägas av den höjning av statsbidraget med en tjugondel, som medgavs av 1905 års

riksdag, synes riksdagen ligga i öppen dag. Enligt riksdagens förmenande är det icke uteslutet, att, därest en höjning av nu utgående statsbidrag icke medgives, detta kommer att inverka hindrande på anläggandet av nya vägar, enär det icke är osannolikt, att vederbörande väghållningsdistrikt av fruktan för bördan av framtida underhåll draga sig för anläggande av nya vägar.

Enligt 60 § väglagen må visserligen väghållningsdistrikt, som äro med väghållning synnerligt betungade, kunna efter Kungl. Maj:ts prövning av staten erhålla särskilt understöd, i den mån medel, som för sådant ändamål må vara anslagna, därtill lämna tillgång. Att det extra anslag å 150,000 kronor, som under en följd av år utgått och för närvarande utgår, emellertid icke kan förslå till förnöjande av alla de distrikt, som därav äro i behov, är klart. På grund av vad sålunda anförts finner riksdagen den av motionärerna föreslagna fördubblingen av ifrågavarande statsbidrag från tre tjugondelar till tre tiondelar vara av behovet påkallad.

Då den föreslagna höjningen innebär, att sju tiondelar av vägunderhållet alltjämt skola bestridas av väghållningsdistriktet, finner riksdagen en sådan höjning icke kunna verka till förkvävande av det bidragstagande distriktets eget intresse till sparsam och klok hushållning i ifrågavarande avseende.

På grund av vad sålunda blivit anført har riksdagen för sin del antagit följande

Lag

om ändrad lydelse av 60 § i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 13 september 1907.

Av uppskattade kostnaden för underhållet av allmän väg, bro och färja lämnas tre tiondelar av statsmedel. Därutöver — — — — en var av dem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1919.

Stockholm den 6 april 1918.

Med undersåtlig vördnad.
